

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-78-161>

УДК 338.48:504.06:574.9

ОЦІНКА ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО НАВАНТАЖЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ НА ТЕРИТОРІЇ РУДКІВСЬКОГО ДЕНДРОПАРКУ

ASSESSMENT OF TOURISM AND RECREATIONAL LOAD AND THE DEVELOPMENT OF TOURISM INFRASTRUCTURE ON THE TERRITORY OF THE RUDKY DENDROPARK

Скольський Ігор Михайлович

кандидат сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник,
в.о. директора,
Природний заповідник «Розточчя»;
член правління ГО «ЛііС»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6052-7619>**Сенета Зоряна Ярославівна**

доктор філософії,
Національний лісотехнічний університет України;
Національний університет «Львівська політехніка»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4882-8646>**Харачко Тарас Іванович**

кандидат сільськогосподарських наук, доцент,
Національний лісотехнічний університет України;
Національний природний парк «Північне Поділля»;
ГО «ЛііС»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3901-5854>**Skolsky Ihor**

Roztochya Nature Reserve;
NGO "ForestCom"

Seneta Zoriana

Ukrainian National Forestry University;
Lviv Polytechnic National University

Kharachko Taras

Ukrainian National Forestry University;
National Nature Park "Northern Podillya";
NGO "ForestCom"

У статті підкреслено актуальність збереження унікальних природних об'єктів, таких як Рудківський дендропарк, з огляду на важливість взаємодії людини з навколишнім природним середовищем. Здійснено оцінку туристично-рекреаційного навантаження та туристичної інфраструктури на території дендрологічного парку «Рудківський», визначення антропогенного впливу і розробки рекомендацій для збалансованого розвитку та збереження природних та естетичних цінностей, а також адаптації до змін клімату. У результаті проведеного дослідження було запропоновано органам місцевого самоврядування здійснити відновлення архітектурно-планувальної структури та реконструкцію дорожньо-стежкової мережі, яка перебуває у незадовільному стані. Для збільшення туристичної привабливості Рудківського дендропарку подані рекомендації щодо покращення туристичної і рекреаційної привабливості дендропарку та сприяння екопросвітницькій діяльності населення і туристів.

Ключові слова: Рудківський дендропарк, рекреаційне навантаження, біорізноманіття, охорона навколишнього середовища, туристично-рекреаційна сфера, туристична інфраструктура, екоосвіта, лісотерапія.

The Rudkivskiy Dendrological Park is located 40 km from the city of Lviv. It is situated on the outskirts of the town of Rudky in the Sambir district, in the Zhuravnyk area, which lies in the southeastern part of the town, near the Rudky railway station. This unique territory combines scientific and historical-cultural interest with recreational appeal and is intended to preserve, study, and implement valuable ornamental species in green construction and forestry. The total area of the park, which covers 59 hectares, includes the dendrarium (11.8 hectares) and the forest massif (47.2 hectares), which is organically integrated into the city's forest-park zone. The presence of three small wetlands adds biodiversity and ecological value to the landscape. Its convenient location, within walking distance for residents, makes the park a popular place for rest and recreation. The developed infrastructure around it (private estates, a railway station, poultry farm lands, and an asphalt road) highlights its integration into the urban environment. Considering the growing interest in such natural objects, there is a need for a comprehensive study of their potential and vulnerability. Assessing the tourist, recreational, and infrastructural load helps to determine the level of anthropogenic impact, evaluate the ecosystem's resilience, and outline the prospects for the balanced development of the dendropark. The article emphasizes the importance of preserving unique natural objects, such as the Rudkivskiy Dendropark, in light of the significance of human interaction with the environment. It provides an assessment of the tourist, recreational, and infrastructural load on the dendropark to determine anthropogenic impact and develop recommendations for balanced development and the preservation of its natural value. As a result of the conducted research, it is suggested that local authorities restore the architectural-planning structure and reconstruct the road and trail network, which is currently in an unsatisfactory condition. To increase the tourist appeal of the Rudkivskiy Dendropark, the article offers recommendations for improving the park's tourist and recreational attractiveness and promoting environmental education for both the local population and tourists.

Keywords: Rudkivskiy Dendropark, recreational load, biodiversity, environmental protection, tourist-recreational sphere, tourism infrastructure, eco-education, forest therapy.

Постановка проблеми. Одним із актуальних завдань сучасного етапу розвитку суспільства в умовах загострення екологічних проблем та змін клімату набуває питання взаємодії людини з навколишнім природним середовищем. Збереження унікальних природних об'єктів, таких як Рудківський дендропарк, що поєднує ландшафтні, рекреаційні та культурні цінності, є надзвичайно важливим завданням сьогодення. Ефективним інструментом у вирішенні цієї проблеми виступає екоосвітня діяльність, спрямована на формування екологічної свідомості населення, особливо серед молоді. Беручи до уваги зазначене вище, діяльність лісової школи на базі Рудківського лісництва, де розташований дендропарк, набуває особливого значення. Еколого-освітні заходи, що проводяться спільно з лісівниками та місцевими школами, сприяють підвищенню екологічної грамотності та залученню підростаючого покоління до питань охорони природи та вивчення біорізноманіття. Значимість дендропарку полягає не лише у природоохоронній функції, а й у його ролі як бази для вивчення та впровадження цінних деревних порід в урболісівництво та лісове господарство.

Дендрологічний парк «Рудківський» знаходиться за 40 км від міста Львова. Розташований на околиці міста Рудки Самбірського району в урочищі Журавник, що у південно-східній частині міста, неподалік від залізничної станції «Рудки» [10]. Це унікальна територія, що поєднує науковий, історико-культурний інтерес своєю рекреаційною привабливістю,

покликана зберігати, вивчати та впроваджувати цінні види рослин у озеленення міст та лісове господарство.

Історія заснування парку сягає 1962–1967 рр. Саме у цей час на території лісництва Йосип Якимович Білас вперше висадив види деревних і чагарникових порід, які з часом стали невід'ємною частиною Рудківського дендропарку. На ділянці неподалік контори лісництва була зібрана колекція з понад 200 видів, разом із внутрішньовидовими формами, у тому числі із інтродукованих видів [10].

Загальна площа парку, що складає 59 га, включає дендрарій (11,8 га) та лісовий масив (47,2 га), який органічно інтегрований у лісопаркову зону міста. Наявність трьох невеликих боліт додає біорізноманіття та екологічної цінності ландшафту парку [10]. Зручне розташування, у межах пішохідної доступності для мешканців, робить парк популярним місцем відпочинку та рекреації. Розвинена інфраструктура навколо (приватні садиби, залізнична станція, землі птахофабрики) підкреслює його інтегрованість у міське середовище.

Рудківський дендропарк є єдиним на території міста парком, що надає йому особливої значущості для розвитку туристично-рекреаційної сфери. Він відкриває можливості для проведення екскурсій різної спрямованості: пізнавальних, культурно-просвітницьких, спортивних, орієнтованих на мешканців міста та туристів.

З усіх сторін парку є розвинена інфраструктура. У північній частині парк межує з приват-

ними садибами мешканців міста, на півдні знаходиться залізнична станція, на заході розташувалися землі птахофабрики, та на сході асфальтна дорога, яка примикає до контори лісництва, де і бере свій початок територія дендропарку. Враховуючи досить вигідне розташування у межах пішохідної доступності для жителів, парк слугує місцем відпочинку мешканців та гостей міста, а також є особливим місцем реабілітації для внутрішньо переміщених осіб та відновлення ветеранів.

Беручи до уваги зростаючий інтерес до таких ландшафтних об'єктів, виникає необхідність у комплексному дослідженні їхнього потенціалу та вразливості. Оцінка туристично-рекреаційного навантаження та розвитку інфраструктури дозволяє визначити рівень антропогенного впливу, оцінити стійкість екосистеми та окреслити перспективи розвитку дендропарку. Результати таких досліджень є основою для розробки стратегій, спрямованих на збереження унікальних природних ресурсів, розвиток туристичної інфраструктури та популяризацію регіону як привабливого туристичного напрямку. Збереження балансу між рекреаційним використанням та охороною природи – запорука сталого розвитку Дендрологічного парку «Рудківський», що в подальшому матиме позитивний вплив на соціально-економічне життя регіону.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

За останні роки проблематика оцінки туристично-рекреаційного навантаження та розвитку туристичної інфраструктури на території дендропарків і інших об'єктів природно-заповідного фонду привертає дедалі більше уваги серед науковців. В'юн В. Г. та Іванов А. М. [2] досліджували методику визначення рекреаційного навантаження на охоронних територіях. Оцінювання впливу рекреаційного навантаження на ґрунтовий покрив туристичного шляху вивчали Леневиц О. І., Бандерич В. Я., Коханець М. І. [6], оцінці туристично-рекреаційного потенціалу регіону присвячені праці Герасименко В. Г. [8], а вплив рекреаційної діяльності на розвиток туристичних дестинацій проаналізовано Саковською О. М. [11]. Комплексна оцінка сучасного стану туристично-рекреаційного потенціалу та туристичної інфраструктури територіальних громад представлена у публікації Барвінок Н. [1].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на наявність значної кількості досліджень, присвячених оцінці туристично-рекреаційного навантаження та розвитку інфраструктури в межах

природоохоронних територій, окремі аспекти цієї проблематики залишаються недостатньо вивченими. Зокрема, наукові праці акцентують увагу переважно на загальних методиках визначення рекреаційного навантаження або на впливі рекреаційної діяльності на окремі природні компоненти, як-от ґрунтовий покрив. Разом з тим, об'єкти природно-заповідного фонду місцевого значення, такі як Рудківський дендропарк, досі залишаються поза увагою дослідників. Недостатньо опрацьованими є також питання комплексної оцінки одночасно туристично-рекреаційного навантаження і рівня розвитку туристичної інфраструктури саме в межах окремих дендропарків, які відіграють важливу роль у формуванні рекреаційного середовища на локальному рівні. Не досліджено специфіку взаємозв'язку між інтенсивністю рекреаційного використання території та станом її інфраструктурного забезпечення в умовах обмежених природоохоронних вимог. Саме тому виникає потреба у ґрунтовому аналізі наявного туристично-рекреаційного навантаження на території Рудківського дендропарку та вивченні перспектив розвитку туристичної інфраструктури з урахуванням екологічного балансу та потреб сталого використання природних ресурсів.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є проведення всебічної оцінки туристично-рекреаційного навантаження та розвитку туристичної інфраструктури на території Рудківського дендропарку. Визначення його інтенсивності та характеру антропогенного впливу, виявлення ключових проблем у використанні території парку без заповідання шкоди біорізноманіттю, а також розроблення науково обґрунтованих рекомендацій для забезпечення збалансованого розвитку, підтримання екологічної стійкості, довгострокового збереження природної цінності парку, його адаптації до змін клімату є основним завданням проведеного дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогоднішній день Рудківський дендропарк знаходиться у власності ДП «Ліси України» у складі Самбірського надлісництва, філії «Карпатський лісовий офіс». Територія Рудківського дендропарку розташована на рівнинній місцевості в заплаві річки Вишня, що зумовлює відсутність активних ерозійних процесів. Важливу роль у їхньому попередженні відіграють лісові урочища Рудківського лісництва, серед одного з яких і знаходиться дендрарій. Як частина природно-заповідного

фонду України, парк має статус національного надбаня, для якого встановлено спеціальний режим охорони, відтворення та раціонального використання природних ресурсів.

Характеризуючи рекреаційне навантаження міста Рудки, важливо згадати про пам'ятки культури та історії, а також особливо привабливі місця, які відвідують рекреанти [9]. Серед них зокрема:

- костел Успіння Пречистої Діви Марії, який збудовано з цегли у стилі бароко у 1655 р.;

- усипальниця родини Фредро. Зокрема, у ній похований Олександр Фредро (1793–1876 рр.) – дід Андрея Шептицького, а також інші члени його родини;

- палац Фредрів-Шептицьких, який розташований неподалік міста у селі Вишня;

- музей визвольної боротьби українського народу;

- міська ратуша, розташована у центрі міста на колишній площі Ринок, будинок якої споруджено наприкінці 19 ст. – на початку 20 ст.;

- каплиця Пресвятої Богородиці. У 1936 р. у Рудках її було споруджено за проектом Лева Левинського;

- ресторани комплекси «Скорпіон» та «Золоте Руно»;

- річка Вишня, що протікає через частину міста;

Рудківський дендрологічний парк в урочищі Журавник, закладений у 1967 р.

Рудківський парк, як зелений осередок на території міста Рудки, відіграє важливу роль у розвитку туристично-рекреаційної інфраструктури регіону. Його унікальне розташування створює сприятливі умови для організації екскурсій, прогулянок та відпочинку, що можуть мати пізнавальний, культурно-просвітницький або спортивний характер. Дендропарк є унікальним потенційним місцем проведення лісотерапії для відновлення психологічного стану людей постраждалих внаслідок російської агресії. Такі заходи сприяють зміцненню культурних зв'язків, підвищенню рівня екологічної свідомості та залученню мешканців міста й навколишніх сіл до активного проведення дозвілля.

Для більш детальної оцінки проведемо розрахунок відвідуваності парку. Загальна кількість відвідувачів парку Пзаг., що входить у систему озеленення міста, розраховується за формулою [4; 5]:

$$Пзаг = Н \times K = 5418 \times 0,1 = 541 \text{ чол. ,}$$

де: Н – перспективна чисельність населення міста, тис. чол.;

К – коефіцієнт одночасного відвідування парків; він залежить від типу міста, його величини, наявності підприємств із шкідливими викидами, природних якостей території і складає 0,10-0,15 – для міських парків, 0,10-0,20 – для замських парків.

Одночасне відвідування парку розраховується за формулою:

$$П(од.) = \frac{K1 \times Пзаг.}{K2} = \frac{0,2 \times 541}{1,2} = 90 \text{ чол. ,}$$

де K1 – коефіцієнт розподілу відвідувачів між парками системи озеленення міста від долі загального відвідування парків. Наприклад, якщо на долю даного парку припадає 20% відвідувачів міста, то K1 = 0,2.

K2 – коефіцієнт змінності відвідувачів парку, 1,5-2,0 для міських парків; 1,0-1,2 – для замських парків.

Пзаг. – загальна кількість відвідувачів парку.

У дні свят можливо збільшення кількості відвідувачів в 1,5-2,0 рази. У зимовий період розрахункова кількість відвідувачів зменшується, навесні в 2-3, та восени в 3–4 рази.

Одночасне відвідування парку перевіряється на рекреаційне навантаження:

Для міських парків $f = \text{Подн.}/S \leq 100 \text{ чол./га,}$

Для приміських парків $f = \text{Подн.}/S \leq 10 \text{ чол./га,}$

$$f = \frac{\text{Подн.}}{S} = \frac{90}{59} = 1,5 \text{ чол. / га. ,}$$

де: f – допустиме одночасне відвідування парку;

S – площа парку, га.

Рекреаційне навантаження та стан території парку. Рівень відвідуваності парку мешканцями не перевищує допустимих значень. Навіть у разі 100% відвідуваності всіма жителями міста (7,6 осіб/га) території не буде завдано істотної шкоди.

Водночас інтенсивне рекреаційне використання може спричинити рекреаційну дигресію – поступове порушення природного середовища під впливом рекреантів. Ступінь дигресії визначається двома ключовими чинниками: величиною рекреаційного тиску та стійкістю природних комплексів.

Згідно класифікації стану рекреаційних зон у корінних ландшафтах виділяють п'ять стадій рекреаційної дигресії [7]:

1. Непорушені – коефіцієнт рекреації (частка площі, зайнята стежками, відносно загальної території) становить до 5%.

2. Малопорушені – вибита (витоптана) площа становить 6-10%.

3. Умовно порушені – 10-30%.

4. Сильно порушені – 30-60%.

5. Деградовані – 60-100%.

У результаті проведеного дослідження було встановлено такі стадії рекреаційного навантаження:

– 10 виділів належать до II стадії рекреаційної дигресії. Тут трапляються поодинокі стежки (до 6-10% площі), спостерігається початкове витоптування підстилки. Трав'яний і моховий покрив майже не пошкоджений, ярусність збережена. Бур'яни або відсутні, або трапляються зрідка. Деревостан, підріст і підлісок перебувають у задовільному чи доброму стані, поновлення – від задовільного до доброго.

– 4 виділи належать до III стадії рекреаційної дигресії. Тут трав'яний і моховий покрив пошкоджено на значній частині площі, з'являються рудеральні види та лучні трави, не характерні для даних лісорослинних умов. Ярусність покриву частково зруйнована, збережений підріст мало диференційований, а сходів корінних лісоутворюючих порід майже немає. Притоптані ділянки займають 10-15% площі.

Таким чином 14 виділів мають середній клас прохідності, що означає утруднене пересування окремими напрямками через сильне розростання трав'яної та чагарникової рослинності, яка місцями обмежує доступність території.

Загальний стан парку можна охарактеризувати як низько- до середньопорушеного, проте осередки III стадії рекреаційної дигресії потребують цілеспрямованих заходів – насамперед обмеження рекреаційного навантаження та збереження підросту корінних лісоутворювальних порід. Оптимальне рекреаційне навантаження дозволить покращити біологічну стійкість паркового насадження та його резистентність до кліматичних змін.

Загалом **оцінка рекреаційної стійкості** – середня. Насадження з переважанням у складі порівняно стійких до ущільнення ґрунту деревних видів: дуба звичайного та північного, в'яза гірського, кленів гостролистого і явора, липи, модрини, ялиці білої, черешні, яблуні лісової, груші. Насадження з переважанням у покриві порівняно стійких до витоптування видів: барвінку малого, зірочника гайового й лісового, зубниці бульбистої, яглиці звичайної, маренки запашної. Ґрунти суглинисті та глинисті, слабо щебеністі і без-

скелетні з потужністю підстилки понад 2 см. Такі ділянки мають добрі показники. Окремі компоненти потребують нескладних лісогосподарських заходів по покращенню умов відпочинку, пересування в окремих напрямках обмежено.

З **інфраструктурним навантаженням** ситуація в місті складається наступним чином. У місті Рудки переважаючими джерелами забруднення атмосферного повітря є пересувні джерела. Оскільки через місто проходить залізнична колія та автомобільна дорога міжнародного значення, найбільший обсяг викидів отримується від них. Обсяги викидів від цих джерел постійно зростають, адже кількість транспорту на дорогах щороку збільшується.

Проте і вплив стаціонарних джерел є досить суттєвим на формування рівня техногенного навантаження на територію. Слід зазначити, що обсяги викидів від стаціонарних джерел в останні роки зменшуються. Це є наслідком загальної кризової економічної ситуації у країні, яка призводить до зменшення кількості промислових підприємств. Так за останні роки в місті був закритий цегельний завод. Нині найбільші обсяги викидів від таких джерел спричиняє птахофабрика, яка розміщується на півдні міста.

Особливе місце в реконструкційних роботах займає збереження унікальних старовікових дерев. На території парку знаходиться декілька екземплярів, які досягли віку більше 80 років. На сьогоднішній день вони себе добре почувають в даних умовах і при вчасно проведених заходах ми маємо можливість зберегти їхню цілісність і цінність ще на багато десятиліть.

Впроваджені заходи з реконструкції нададуть естетичний вигляд як і фасаду парку, так і окремим його ділянкам, збільшити площу живлення цінних видів та створити сприятливий режим освітлення для подальшого природного поновлення та штучного доповнення колекційних видів рослин.

Проект реконструкції та організації території Рудківського дендропарку передбачає передусім відновлення його архітектурно-планувальної структури. Для створення природоохоронного ефекту, проектом передбачається реконструкція дорожньо-стежкової мережі.

На сьогоднішній день у Рудківському дендропарку наявні доріжки знаходяться у незадовільному стані, більшість з них втратили свою функціональну приналежність та стали

частиною масиву, на якому уже декілька років активно проходить насінневе і порослеве поновлення супутніх деревних порід.

Для збільшення привабливості туристичного та рекреаційного призначення парку потрібно провести реконструкцію, яка передбачає відновлення дорожньо-стежкової мережі та введення нових дорожніх маршрутів.

Головні паркові маршрути проходять через головний вхід та ведуть алеями до експозиційних ділянок. Як вже зазначалося, пропонується відновлення доріжок, які були спроектовані при створенні парку. Для цього передбачається значне усунення порослевого поновлення, яке розповсюдилося на стежковій мережі. Формування доріжок проводиться згідно рекомендацій, тому в основних алеях ширина становитиме 2 м, у місцях перетину алей та крупних доріжкових маршрутів ширину варто збільшити до 3 м, а також у вхідних зонах та вздовж центральної експозиційної ділянки ширина становитиме 5 м. Доріжки планується залишити із звичайним лісовим покриттям.

Окрім реконструкції паркових доріжок пропонується створення екологічної стежки довжиною 1400 м, яка буде прокладена від адміністративної будівлі лісництва вглиб дендрарію, проходячи повз територію невеликого лісового розсадника до тепличного та шкільного відділення. Цей маршрут був запропонований враховуючи всю цінність та естетичність видів, які зростають на території парку, а також для більш зручного і практичного перебування відвідувачів.

Більшість доріжок не мають достатнього розвитку опинившись серед загущених насаджень, тому прокладання екологічної стежки та мережі доріжок з елементами благоустрою надасть парку оновленого вигляду, естетичної привабливості, відкриє природні коридори для кращого огляду живописних краєвидів.

Для забезпечення оптимальних умов відпочинку кожний із садово-паркових об'єктів повинен мати певний набір паркового обладнання, куди входять паркові лави, ліхтарі, смітники тощо [3]. На жаль цих елементів благоустрою не було передбачено на початку створення парку, оскільки парк створювався виключно для навчання студентів при лісовій школі. Із зміною тенденцій, а також з потребою збереження парків-пам'яток садово-паркового мистецтва, було вирішено включити в проект реконструкції встановлення 10 паркових лав. Усі лави повинні бути однакового зразка та виготовлені на чавунній основі,

на яку монтують дерев'яні бруски. Такі лави будуть досить практичними та естетичними.

Також доречним буде встановлення на території парку 10 смітників біля головних входів, а також вздовж основних алей. При вході в дендропарк біля адміністративної будівлі рекомендується влаштувати 2 ліхтарі.

Оскільки даний дендрарій несе в собі велике історичне та наукове значення, невід'ємним елементом буде виготовлення етикеток деревних і чагарникових рослин. Таку тенденцію уже запровадили у багатьох парках, зокрема і в Рудківському, але тут етикетки розміщені лише на деревах, які ростуть безпосередньо біля адміністративної будівлі лісництва. Буде доцільно встановити етикетки також і на інших екзотичних видах, які зростають на решті території парку. Такий підхід зробить відвідування більш приємним та інформативним для відвідувачів, де б вони не знаходилися. Заплановано виготовити і встановити 150 етикеток на металевій основі.

Для натурального виділення об'єкта та створення природоохоронного ефекту, проектом організації території Державного дендрологічного парку "Рудківський" [10] потрібно поновити та замінити інформаційні та охоронні знаки, аншлаги. Їхнє встановлення запроєктовано біля головних входів, а також прилеглої дороги з інтенсивним рухом транспорту. Заплановано встановити інформаційно-охоронних знаків три шт. та одного аншлага біля прилеглої дороги.

Висновки. Рудківський дендропарк відіграє важливу роль у екопросвітницькій діяльності населення, зокрема серед молоді, яка є ключовим рушієм для сталого розвитку країни. Організований процес екологічного виховання сприяє формуванню у молодого покоління наукових знань про природу та її взаємозв'язок із суспільством, що має стратегічне значення для збереження екологічної рівноваги та розвитку свідомості відповідальності за навколишнє середовище.

У результаті проведеного дослідження обґрунтовано, що органам місцевого самоврядування необхідно запланувати низку заходів, які рекомендується провести у перспективі на прилеглих територіях до дендрарію, зокрема його нової частини. А саме:

1. Майбутня реконструкція більшої частини парку, яка примикає до лісу та знаходиться у стані непридатному для рекреаційного навантаження та інклюзії. На цій території його мережа збереглася лише в місцях з найбільшою прохідністю людей, більша частина

парку вкрита аборигенними та автохтонними видами і майже злилася із лісовим масивом.

2. Формування допоміжних зон біля основних підходів та під'їздів до парку. Після реконструкції парку, а також облаштування елементів благоустрою на його території можливе збільшення рекреаційного навантаження. Тому для формування цілісної картини парку, як рекреаційно-оздоровчого об'єкта, доцільно залучити прилеглі території для формування відпочинкової зони та зони автостоянки.

3. У перспективі облаштувати зону спортивно-оздоровчого відпочинку для дітей шкіл та садочків, зону відпочинку для інклюзії та реабілітації ветеранів війни та населення, яке постраждало внаслідок російської агресії.

4. Роботи з догляду за парковим насадженням та благоустроєм його території слід проводити з урахуванням чинних будівельних норм (ДБН Б.2.2-5:2011), що встановлюють вимоги до виконання робіт пов'язаних з благоустроєм території.

5. Для регулювання туристичного навантаження представники Рудківського лісни-

цтва повинні організувати власні екскурсії на платній основі. Це дозволить отримувати кошти на розвиток та утримання дендропарку в належному стані, а також планові екскурсії дозволяють регулювати рекреаційне навантаження на парк.

Зростання туристичної активності вимагає тісної кооперації з туроператорами Львова та інших міст.

Рудківський дендропарк є важливим інструментом проведення екологічної освіти, особливо для молоді, що є запорукою сталого розвитку. Для реалізації потенціалу парку, органам місцевого самоврядування необхідно впровадити комплекс заходів спрямованих на реконструкцію території з метою поліпшення екологічного стану прилеглих ділянок, створення зон відпочинку та місць для реабілітації громадян постраждалих від російської агресії. Це дозволить не лише зберегти унікальну екосистему дендропарку, але й створити комфортний та корисний простір для відпочинку та оздоровлення різних верств населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Барвінок Н. Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу і туристичної інфраструктури Гайворонської та Завалівської територіальних громад Кіровоградської області. *Економічні горизонти*. 2023. Вип. 2 (24). С. 4–20. DOI: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.2\(24\).2023.281149](https://doi.org/10.31499/2616-5236.2(24).2023.281149) (дата звернення: 24.09.2025).
2. В'юн В. Г., Іванов А. М. Методика визначення рекреаційного навантаження на охоронні території. *Економіка та управління*. 2010. № 5. С. 82–85.
3. Дудин Р. Б., Роговський С. В., Крупа Н. М. Консервація, реставрація та реконструкція садово-паркових об'єктів : навчальний посібник. Львів : Видавництво «Новий Світ-2000», 2021. 258 с.
4. Каганяк Ю. Й., Горошко М. П., Король М. М., Часковський О. Г. Інвентаризація садово-паркових об'єктів : навчальний посібник. Львів : Вид-во «Камула», 2014. 220 с.
5. Кучерявий В. П. Озеленення населених місць : підручник. Львів : Світ, 2005. 456 с.
6. Леневиц О. І., Бандерич В. Я., Коханець М. І. Оцінювання впливу рекреаційного навантаження на ґрунтовий покрив туристичного шляху «Стежками легендарної Тустані». *Науковий вісник НЛТУ України*. 2021. Т. 31, № 6. С. 62–67.
7. Методичні рекомендації щодо визначення максимального рекреаційного навантаження природних комплексів і об'єктів у межах природно-заповідного фонду України за зонально-регіональним розподілом. / Державна служба заповідної справи Міністерства України, Науковий центр заповідної справи Міністерства України. Київ, 2003 р. 43 с.
8. Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу регіону : монографія / за заг. ред. В. Г. Герасименко. Одеса : ОНЕУ, 2016. 262 с.
9. Про затвердження Положення про рекреаційну діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України. Затверджено Наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 26 липня 2022 року № 256. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1043-22#Text> (дата звернення: 12.09.2025).
10. Робочий проект організації території Державного дендрологічного парку «Рудківський». Ч. 1. Пояснення з додатками. Мінлігосп України. Український державний проектно-вишукувальний інститут «УКРДІ-ПРОЛІС». Київ. 1992 р. 168 с.
11. Саковська О. Вплив рекреаційної діяльності на розвиток туристичних дестинацій. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 52. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-9> (дата звернення: 10.09.2025).

REFERENCES:

1. Barvinok N. (2023) Otsinka turystychno-rekreatsiinoho potentsialu i turystychnoi infrastruktury Haivoronskoi ta Zavalivskoi terytorialnykh hromad Kirovohradskoi oblasti [Assessment of the tourism and recreational potential and tourism infrastructure of the Haivoron and Zavaliv territorial communities of the Kirovohrad region]. *Ekonomichni horyzonty*. Vyp. 2 (24). S. 4–20. DOI: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.2\(24\).2023.281149](https://doi.org/10.31499/2616-5236.2(24).2023.281149) (accessed September 24, 2025).
2. V'iun V. H., Ivanov A. M. (2010) Metodyka vyznachennia rekreatsiinoho navantazhennia na okhoronni terytorii [Methodology for determining recreational load on protected areas]. *Ekonomika ta upravlinnia*. № 5. S. 82–85. (in Ukrainian)
3. Dudyn R. B., Rohovskyi S. V., Krupa N. M. (2021) Konservatsiia, restavratsiia ta rekonstruktsiia sadovo-parkovykh ob'ektiv : navchalnyi posibnyk [Conservation, restoration and reconstruction of garden and park facilities: a textbook]. Lviv : Vydavnytstvo «Novyi Svit-2000», 258 s. (in Ukrainian)
4. Kahaniak Yu. Y., Horoshko M. P., Korol M. M., Chaskovskyi O. H. (2014) Inventaryzatsiia sadovo-parkovykh ob'ektiv : navchalnyi posibnyk. [Inventory of garden and park facilities: a textbook] Lviv : Vyd-vo «Kamula», 220 s. (in Ukrainian)
5. Kucheriavyi V. P. (2005) Ozelenennia naselenykh mist : pidruchnyk [Greening of populated areas: a textbook]. Lviv : Svit., 456 s. (in Ukrainian)
6. Lenevych O. I., Banderych V. Ia., Kokhanets M. I. (2021) Otsiniuvannia vplyvu rekreatsiinoho navantazhennia na gruntovy pokryv turystychnoho shliakhu "Stezhkamy lehendarnoi Tustani" [Assessment of the impact of recreational load on the soil cover of the tourist route "On the Trails of the Legendary Tustan"]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*. T. 31, № 6. S. 62–67. (in Ukrainian)
7. Metodichni rekomendatsii shchodo vyznachennia maksimalnogo rekreatsiinoho navantazhennia pryrodnykh kompleksiv i ob'ektiv u mezhakh pryrodno-zapovidnoho fondu Ukrainy za zonalno-rehionalnym rozpodilom [Methodological recommendations for determining the maximum recreational load of natural complexes and objects within the nature reserve fund of Ukraine by zonal and regional distribution]. / Derzhavna sluzhba zapovidnoi spravy Minekoresursiv Ukrainy, Naukovyi tsentr zapovidnoi spravy Minekoresursiv Ukrainy. Kyiv, 2003 r. 43 s. (in Ukrainian)
8. Herasymenko V. H. (2016) Otsinka turystychno-rekreatsiinoho potentsialu rehionu : monohrafiia [Assessment of the tourist and recreational potential of the region: monograph] / za zah. red. V. H. Herasymenko. Odesa : ONEU, 262 s. (in Ukrainian)
9. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro rekreatsiinu diialnist u mezhakh terytorii ta ob'ektiv pryrodno-zapovidnoho fondu Ukrainy. Zatverdzheno Nakazom Ministerstva zakhystu dovkillia ta pryrodnykh resursiv Ukrainy vid 26 lypnia 2022 roku № 256 [On approval of the Regulations on recreational activities within the territories and objects of the nature reserve fund of Ukraine. Approved by Order of the Ministry of Environmental Protection and Natural Resources of Ukraine dated July 26, 2022 No. 256]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1043-22#Text> (accessed September 12, 2025).
10. Robochyi proekt orhanizatsii terytorii Derzhavnoho dendrolohichnoho parku "Rudkivskiyi" [Working draft of the organization of the territory of the State Dendrological Park "Rudkivskiyi"]. Ch.1. Poiasnennia z dodatkami. Minlishosp Ukrainy. Ukrainskyi derzhavnyi proektno-vyshukuvalnyi instytut "UKRDIPROLIS". Kyiv. 1992 r. 168 s. (in Ukrainian)
11. Sakovska, O. (2023) Vplyv rekreatsiinoi diialnosti na rozvytok turystychnykh destynatsii [The impact of recreational activities on the development of tourist destinations]. *Ekonomika ta suspilstvo*. Vyp. 52. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-9> (accessed September 10, 2025).